

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

9. In qua parte recipiatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](#)

episcopos potest illam conferre.
¶ Et licet multi malta in hoc scriperint, solum tamen illi verum scriperint, qui noluerunt sapere plus quam oportentibus, tantorum auctoritas praeponenda est ratione: unde et legimus in concilio vii vniuersitatis Florentiae sub Eugenio IIII. verumque Armenie autentice expositi, cum de hoc facio fuerint instruti, ut patet in literis Eugenii: unde & Auctor ratione conatus est reddere ex differentia inter Papam & alios episcopos, quod ad eminentiam potestatis i. quia Papa in plenitudine afflatus est potestatis, re liqui ut in parte loci sui iudicium: in dicta autem synodo, nulla redditur ratio, nisi dispensatio apostoli eccl. iudicis ex rationali & urgente causa. Quid ideo dixerim ut ratio ab Auctore reddita non parui fiat, sed cum ueneratione suscipiantur, tamquam amplexa a facio Cœlio, attribuente hoc dispensationi apostoli Iacobus: conitatur dispensare in hunc modum ad maximum spectare potestatem.

In corp. art.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod hoc sacramentum datur ad quandam excellentiam: non quidem viuis hominis ad alium (sicut sacramentum ordinis) sed homini ad seipsum: sicut idem perfectus vir existens, habet excellentiam ad se puerum.

AD SECUNDUM dicendum, quod (sicut dictum est*) etas corporalis non praedicit anima: unde etiam in puerili etate homo potest consequi perfectam spiritualis etatis, de qua dicitur Sap. 4. Secundus uenerabilis est non diuturna, neque numero annorum computata. & inde est, quod multi in puerili etate propter robur spiritus sancti percepti, usq; ad sanguinem fortiter certauerunt pro Christo.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut Chrysostomus in Homilia de Machabæis, in mundanis agoribus, etatis, ac forma generisq; dignitas requiri: & ideo seruis ac mulieribus, & senibus ac pueris ad eos aditus denegatur: in celestibus autem, omni persona & etati ac sexu, indistincta facultate statuum patet. & in Homili de militia spirituali dicit, apud Deum femineus etiam militat fexus. Multe namque feminis animo uirilis spiritualem militiam gesserunt: quædam enim interioris hominis uirtute, utrosque auerunt in agonibus martyrum: quædam etiam fortiores uiris extiterunt. & ideo etiam mulieribus hoc sacramentum conferendum est.

AD QUARTVM dicendum quod (sicut dictum est*) anima ad quam pertinet spiritualis etas, immortalis est. & ideo etiam morituri hoc sacramentum datum est, ut in resurrectione perfecti apparet, secundum illud Ephe. 4. Denec occurramus omnes

debet hoc sacramentum conferri: & sic non debet omnibus dari.

SED CONTRA est, quod dicitur Act. 2, quod Spiritus sanctus adueniens repleteuit totam dominum (per quam significatur ecclesia) & postea subditur, quod repleti sunt oculi spiritu sancto: sed ad illam plenitudinem consequenda hoc sacramentum datur. ergo est omnibus, qui sunt in ecclesia exhibendum.

RESPON. Dicendum, quod (sicut dictum est*) per hoc sacramentum promouetur homo spiritualiter in etatem perfectam: hoc autem est de intentione naturæ, ut omnes qui corporaliter nascit, ad perfectam etatem perueniat: sed hoc quandoque impeditur propter corruptibilitatem corporis, quod morte præuenitur, multo autem magis de intentione Dei est omnia ad perfectionem perducere, ex cuius imitatione hoc natura participat, unde & Deut. 32. dicitur, Dei perfecta sunt opera: anima autem, ad quam pertinet & spiritualis natuuitas, & spiritualis etatis perfectio, immortalis est. & potest sicut tempore senectutis spiritualem natuuitatem consequi, ita tempore iuuentutis uel pueritiae consequi perfectam etatem: quia huiusmodi corporales etates, anima non praedicit. & ideo hoc sacramentum debet omnibus exhiberi.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod hoc sacramentum datur ad etiam in puerili etate homo potest consequi perfectam etatem, de qua dicitur Sap. 4. Secundus uenerabilis est non diuturna, neque numero annorum computata. & inde est, quod multi in puerili etate propter robur spiritus sancti percepti, usq; ad sanguinem fortiter certauerunt pro Christo.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut Chrysostomus in Homilia de Machabæis, in mundanis agoribus, etatis, ac forma generisq; dignitas requiri: & ideo seruis ac mulieribus, & senibus ac pueris ad eos aditus denegatur: in celestibus autem, omni persona & etati ac sexu, indistincta facultate statuum patet. & in Homili de militia spirituali dicit, apud Deum femineus etiam militat fexus. Multe namque feminis animo uirilis spiritualem militiam gesserunt: quædam enim interioris hominis uirtute, utrosque auerunt in agonibus martyrum: quædam etiam fortiores uiris extiterunt. & ideo etiam mulieribus hoc sacramentum conferendum est.

AD QUARTVM dicendum quod (sicut dictum est*) anima ad quam pertinet spiritualis etas, immortalis est. & ideo etiam morituri hoc sacramentum datum est, ut in resurrectione perfecti apparet, secundum illud Ephe. 4. Denec occurramus omnes

in uitium perfectum, in mensuram etatis plenitudinis Christi. Et ideo Hugo de sanct. Vicente dicit, * omnis periculum est, si ab hac uita sine confirmatione migrare contigeret: non quia damnatur, nisi forte propter contemptum, sed quia detrimentum perfectionis patetur: unde etiam prius confirmati decedentes, maiorem gloriam consequuntur, sicut & hic maiorem obtinent gratiam. Auctoritas autem illa intelligitur, quoniam ad hoc, quod morituri non est necessarium hoc sacramentum propter periculum pugna præsentis.

ARTICULUS 1.X.

Vtrum hoc sacramentum sit conferendum homini in fronte.

AD NONNUM sic proceditur. Videtur quod hoc sacramentum non sit conferendum homini in fronte. Hoc enim sacramentum est perfectum baptismi, ut supra dictum est: * sed sacramentum baptismi confertur homini in toto corpore. ergo hoc sacramentum non debet confiri solum in fronte.

¶ 2 Prater. Hoc sacramentum datur homini in fronte, quodlibet libere Christi confiteatur: sed oratio confitio ad salutem, ut dicitur Rom. 10. ergo hoc sacramentum magis debet confiri circa os, quam in fronte.

SED CONTRA est, quod Rabanus dicit * in libro de institutione clericorum, signatur baptizatus christifide in summitate capitis per sacerdotem: per pontificem vero in fronte.

RESPON. Dicendum, quod (sicut dictum est) in hoc sacramento homo accepit spiritum sanctum ad robur spiritus pugna: ut fortiter etiam inter aduersarios fiduci, Christi fidem confiteatur: unde conuenienter signatur christifide signo crucis in fronte propter duo. Primo quidem, quia insignitur signo crucis, sicut miles signo ducis, quod quidem debet esse evidens & manifestum: inter omnia autem loca corporis humani, maxime frons manifesta est, quæ quasi numquam oblegtatur. & ideo linitur confirmatus christifide in fronte, ut in manifesto demonstraret se esse Christianum: sicut & apostoli post acceptum spiritum sanctum se manifestaverunt, qui prius in cœnaculo latebant. Secundo, quia aliquis impeditur a libera confessione nominis Christi, propter duos, scilicet propter timorem & propter verecundiam: utrinque autem horum signum maxime manifestatur in fronte propter duo, scilicet propter propinquitatem imaginacionis, & propter hoc quod spiritus corde directe ad frontem ascendunt: unde verecundati erubescunt, timentes autem pallescunt, ut dicitur in 4. Ethicorum. * & ideo in fronte signatur christifide, ut neque propter timorem, neque propter erubescenciam, nomen Christi confiteri pretermittat.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod per baptismum regeneramur ad uitam spiritualem, quæ ad totum hominem pertinet: sed in confirmatione robaramur ad pugnam, cuius signum ferendum est in fronte, quasi in evidenti loco.

AD SECUNDUM dicendum, quod principi fortitudinis est in corde: sed signum appetit in fronte: unde dicitur Ezech. 3. Ecce dedi frontem tuam duriorem frontibus cori. & ideo sacramentum eucharistia, quo ho-

Lib. 1. 6
ca. pag.
3. dicta p.

Infanticul.
ad 3. & 4.
7. q. 3. artic.
3. quia. & 4.
contra. 6.
& quod. II.
art. 7. cor. &
Ro. 1. lec.
fi. & capo.
lec. 2. cor.
Q. 65. art. 4.
Art. 1. & 2. he
ius. q.

Lib. 1. e. 30.
cira prie.
no coll.
Dicitur.
ex. 4. 4. 5.
Ar. 1. 2.

Ap. 1. 3. & 4.
hum. q.

in talibus
dom. 1. 2.
1. 2. 3.
2. 3. 4.
3. 4. 5.
4. 5. 6.
5. 6. 7.
6. 7. 8.
7. 8. 9.
8. 9. 10.
9. 10. 11.
10. 11. 12.
11. 12. 13.
12. 13. 14.
13. 14. 15.
14. 15. 16.
15. 16. 17.
16. 17. 18.
17. 18. 19.
18. 19. 20.
19. 20. 21.
20. 21. 22.
21. 22. 23.
22. 23. 24.
23. 24. 25.
24. 25. 26.
25. 26. 27.
26. 27. 28.
27. 28. 29.
28. 29. 30.
29. 30. 31.
30. 31. 32.
31. 32. 33.
32. 33. 34.
33. 34. 35.
34. 35. 36.
35. 36. 37.
36. 37. 38.
37. 38. 39.
38. 39. 40.
39. 40. 41.
40. 41. 42.
41. 42. 43.
42. 43. 44.
43. 44. 45.
44. 45. 46.
45. 46. 47.
46. 47. 48.
47. 48. 49.
48. 49. 50.
49. 50. 51.
50. 51. 52.
51. 52. 53.
52. 53. 54.
53. 54. 55.
54. 55. 56.
55. 56. 57.
56. 57. 58.
57. 58. 59.
58. 59. 60.
59. 60. 61.
60. 61. 62.
61. 62. 63.
62. 63. 64.
63. 64. 65.
64. 65. 66.
65. 66. 67.
66. 67. 68.
67. 68. 69.
68. 69. 70.
69. 70. 71.
70. 71. 72.
71. 72. 73.
72. 73. 74.
73. 74. 75.
74. 75. 76.
75. 76. 77.
76. 77. 78.
77. 78. 79.
78. 79. 80.
79. 80. 81.
80. 81. 82.
81. 82. 83.
82. 83. 84.
83. 84. 85.
84. 85. 86.
85. 86. 87.
86. 87. 88.
87. 88. 89.
88. 89. 90.
89. 90. 91.
90. 91. 92.
91. 92. 93.
92. 93. 94.
93. 94. 95.
94. 95. 96.
95. 96. 97.
96. 97. 98.
97. 98. 99.
98. 99. 100.
100. 101. 102.
101. 102. 103.
102. 103. 104.
103. 104. 105.
104. 105. 106.
105. 106. 107.
106. 107. 108.
107. 108. 109.
108. 109. 110.
109. 110. 111.
110. 111. 112.
111. 112. 113.
112. 113. 114.
113. 114. 115.
114. 115. 116.
115. 116. 117.
116. 117. 118.
117. 118. 119.
118. 119. 120.
119. 120. 121.
120. 121. 122.
121. 122. 123.
122. 123. 124.
123. 124. 125.
124. 125. 126.
125. 126. 127.
126. 127. 128.
127. 128. 129.
128. 129. 130.
129. 130. 131.
130. 131. 132.
131. 132. 133.
132. 133. 134.
133. 134. 135.
134. 135. 136.
135. 136. 137.
136. 137. 138.
137. 138. 139.
138. 139. 140.
139. 140. 141.
140. 141. 142.
141. 142. 143.
142. 143. 144.
143. 144. 145.
144. 145. 146.
145. 146. 147.
146. 147. 148.
147. 148. 149.
148. 149. 150.
149. 150. 151.
150. 151. 152.
151. 152. 153.
152. 153. 154.
153. 154. 155.
154. 155. 156.
155. 156. 157.
156. 157. 158.
157. 158. 159.
158. 159. 160.
159. 160. 161.
160. 161. 162.
161. 162. 163.
162. 163. 164.
163. 164. 165.
164. 165. 166.
165. 166. 167.
166. 167. 168.
167. 168. 169.
168. 169. 170.
169. 170. 171.
170. 171. 172.
171. 172. 173.
172. 173. 174.
173. 174. 175.
174. 175. 176.
175. 176. 177.
176. 177. 178.
177. 178. 179.
178. 179. 180.
179. 180. 181.
180. 181. 182.
181. 182. 183.
182. 183. 184.
183. 184. 185.
184. 185. 186.
185. 186. 187.
186. 187. 188.
187. 188. 189.
188. 189. 190.
189. 190. 191.
190. 191. 192.
191. 192. 193.
192. 193. 194.
193. 194. 195.
194. 195. 196.
195. 196. 197.
196. 197. 198.
197. 198. 199.
198. 199. 200.
199. 200. 201.
200. 201. 202.
201. 202. 203.
202. 203. 204.
203. 204. 205.
204. 205. 206.
205. 206. 207.
206. 207. 208.
207. 208. 209.
208. 209. 210.
209. 210. 211.
210. 211. 212.
211. 212. 213.
212. 213. 214.
213. 214. 215.
214. 215. 216.
215. 216. 217.
216. 217. 218.
217. 218. 219.
218. 219. 220.
219. 220. 221.
220. 221. 222.
221. 222. 223.
222. 223. 224.
223. 224. 225.
224. 225. 226.
225. 226. 227.
226. 227. 228.
227. 228. 229.
228. 229. 230.
229. 230. 231.
230. 231. 232.
231. 232. 233.
232. 233. 234.
233. 234. 235.
234. 235. 236.
235. 236. 237.
236. 237. 238.
237. 238. 239.
238. 239. 240.
239. 240. 241.
240. 241. 242.
241. 242. 243.
242. 243. 244.
243. 244. 245.
244. 245. 246.
245. 246. 247.
246. 247. 248.
247. 248. 249.
248. 249. 250.
249. 250. 251.
250. 251. 252.
251. 252. 253.
252. 253. 254.
253. 254. 255.
254. 255. 256.
255. 256. 257.
256. 257. 258.
257. 258. 259.
258. 259. 260.
259. 260. 261.
260. 261. 262.
261. 262. 263.
262. 263. 264.
263. 264. 265.
264. 265. 266.
265. 266. 267.
266. 267. 268.
267. 268. 269.
268. 269. 270.
269. 270. 271.
270. 271. 272.
271. 272. 273.
272. 273. 274.
273. 274. 275.
274. 275. 276.
275. 276. 277.
276. 277. 278.
277. 278. 279.
278. 279. 280.
279. 280. 281.
280. 281. 282.
281. 282. 283.
282. 283. 284.
283. 284. 285.
284. 285. 286.
285. 286. 287.
286. 287. 288.
287. 288. 289.
288. 289. 290.
289. 290. 291.
290. 291. 292.
291. 292. 293.
292. 293. 294.
293. 294. 295.
294. 295. 296.
295. 296. 297.
296. 297. 298.
297. 298. 299.
298. 299. 300.
299. 300. 301.
300. 301. 302.
301. 302. 303.
302. 303. 304.
303. 304. 305.
304. 305. 306.
305. 306. 307.
306. 307. 308.
307. 308. 309.
308. 309. 310.
309. 310. 311.
310. 311. 312.
311. 312. 313.
312. 313. 314.
313. 314. 315.
314. 315. 316.
315. 316. 317.
316. 317. 318.
317. 318. 319.
318. 319. 320.
319. 320. 321.
320. 321. 322.
321. 322. 323.
322. 323. 324.
323. 324. 325.
324. 325. 326.
325. 326. 327.
326. 327. 328.
327. 328. 329.
328. 329. 330.
329. 330. 331.
330. 331. 332.
331. 332. 333.
332. 333. 334.
333. 334. 335.
334. 335. 336.
335. 336. 337.
336. 337. 338.
337. 338. 339.
338. 339. 340.
339. 340. 341.
340. 341. 342.
341. 342. 343.
342. 343. 344.
343. 344. 345.
344. 345. 346.
345. 346. 347.
346. 347. 348.
347. 348. 349.
348. 349. 350.
349. 350. 351.
350. 351. 352.
351. 352. 353.
352. 353. 354.
353. 354. 355.
354. 355. 356.
355. 356. 357.
356. 357. 358.
357. 358. 359.
358. 359. 360.
359. 360. 361.
360. 361. 362.
361. 362. 363.
362. 363. 364.
363. 364. 365.
364. 365. 366.
365. 366. 367.
366. 367. 368.
367. 368. 369.
368. 369. 370.
369. 370. 371.
370. 371. 372.
371. 372. 373.
372. 373. 374.
373. 374. 375.
374. 375. 376.
375. 376. 377.
376. 377. 378.
377. 378. 379.
378. 379. 380.
379. 380. 381.
380. 381. 382.
381. 382. 383.
382. 383. 384.
383. 384. 385.
384. 385. 386.
385. 386. 387.
386. 387. 388.
387. 388. 389.
388. 389. 390.
389. 390. 391.
390. 391. 392.
391. 392. 393.
392. 393. 394.
393. 394. 395.
394. 395. 396.
395. 396. 397.
396. 397. 398.
397. 398. 399.
398. 399. 400.
399. 400. 401.
400. 401. 402.
401. 402. 403.
402. 403. 404.
403. 404. 405.
404. 405. 406.
405. 406. 407.
406. 407. 408.
407. 408. 409.
408. 409. 410.
409. 410. 411.
410. 411. 412.
411. 412. 413.
412. 413. 414.
413. 414. 415.
414. 415. 416.
415. 416. 417.
416. 417. 418.
417. 418. 419.
418. 419. 420.
419. 420. 421.
420. 421. 422.
421. 422. 423.
422. 423. 424.
423. 424. 425.
424. 425. 426.
425. 426. 427.
426. 427. 428.
427. 428. 429.
428. 429. 430.
429. 430. 431.
430. 431. 432.
431. 432. 433.
432. 433. 434.
433. 434. 435.
434. 435. 436.
435. 436. 437.
436. 437. 438.
437. 438. 439.
438. 439. 440.
439. 440. 441.
440. 441. 442.
441. 442. 443.
442. 443. 444.
443. 444. 445.
444. 445. 446.
445. 446. 447.
446. 447. 448.
447. 448. 449.
448. 449. 450.
449. 450. 451.
450. 451. 452.
451. 452. 453.
452. 453. 454.
453. 454. 455.
454. 455. 456.
455. 456. 457.
456. 457. 458.
457. 458. 459.
458. 459. 460.
459. 460. 461.
460. 461. 462.
461. 462. 463.
462. 463. 464.
463. 464. 465.
464. 465. 466.
465. 466. 467.
466. 467. 468.
467. 468. 469.
468. 469. 470.
469. 470. 471.
470. 471. 472.
471. 472. 473.
472. 473. 474.
473. 474. 475.
474. 475. 476.
475. 476. 477.
476. 477. 478.
477. 478. 479.
478. 479. 480.
479. 480. 481.
480. 481. 482.
481. 482. 483.
482. 483. 484.
483. 484. 485.
484. 485. 486.
485. 486. 487.
486. 487. 488.
487. 488. 489.
488. 489. 490.
489. 490. 491.
490. 491. 492.
491. 492. 493.
492. 493. 494.
493. 494. 495.
494. 495. 496.
495. 496. 497.
496. 497. 498.
497. 498. 499.
498. 499. 500.
499. 500. 501.
500. 501. 502.
501. 502. 503.
502. 503. 504.
503. 504. 505

ARTICVLVS XI.

Vtrum solus episcopus hoc sacramentum conferre possit.

mo in seipso confirmatur, pertinet ad cor, secundū A illū d psal. 103. Panis cor hominis confirmet: sed ad sacramentum confirmationis requiritur signum fortitudinis ad alios, & ideo exhibetur in fronte.

AD TERTIVM dicendum, quod hoc sacramentum datur ad libere confitendum, non autem ad confitendum simpliciter: quia hoc sit etiam in baptismo, & ideo non debet dari in ore, sed in fronte, vbi apparent signa passionum, quibus liberā confessio impeditur.

ARTICVLVS X.

Vtrum ille qui confirmatur, debeat teneri ab alio.

AD DECIMVM sic proceditur. Vr̄ q̄ ille qui confirmatur, non debeat ab alio teneri ad confirmationem: Hoc enim sacramentum non solum pueris, sed etiam adultis exhibetur. Adulti autem per seipso st̄re possunt. ergo ridiculum est, quod ab alio teneantur.

P̄ 2 Pr̄. Ille, qui iam est de ecclesia, liberum habet accessum ad ecclesiā principē, qui est ep̄s: sed hoc sacramentum (sicut dictum est*) non exhibetur nisi baptizato, qui iam est membrum ecclesiæ. v̄ ergo, q̄ non debeat per alium exhiberi episcopo, ad hoc sacramentum recipiendum.

P̄ 3 Pr̄. Hoc sacramentum datur ad robur spirituale: quod magis viget in viris, quam in mulieribus, secundū illud Proverb. vlt. Mulierem formam quis inueniet? ergo ad minus mulier non debet tenere virum ad confirmationem.

SED CONTRA est, quod Inno. Papa* dicit, & habetur in Decret. 39. q. 4. si quis ex coniugio filium aut filiam alterius, de sacro fonte suscepit, aut ad christma tenuerit, &c. ergo sicut requiritur quod aliquis baptizatum de sacro fonte leuet, ita debet aliquis teneri ad sacramentum confirmationis accipiendum.

RESPON. Dicendum, quod (sicut dictum est*) hoc sacramentum exhibetur homini ad robur pugnae spiritualis: sicut autem aliquis de novo natus, indiget instructōre in his, quae pertinent ad conservationem vitæ (secundū illud Heb. 12. patres quidem carnis nostra habuimus eruditores, & reuebamus eos) ita illi, qui assumuntur ad pugnam, indigent eruditōribus a quibus instruantur de his, que pertinent ad modum certaminis. & ideo in bellis materialibus constituantur duces & centuriones, per quos alii gubernentur. & propter hoc etiam ille, qui accepit hoc sacramentum, ab alio tenetur, quasi per alium in pugna spirituali erudiantur: similiiter etiam, quia per hoc sacramentum confertur homini perfectio spiritualis etatis (sicut dictum est*) ideo ille, qui ad hoc sacramentum accedit, sustentatur, quasi adhuc spiritualiter imbecillis & puer.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ licet ille qui confirmatur, sit adultus corporaliter: nondū tamen est adultus spiritualiter.

AD SECUNDVM dicendum, quod licet baptizatus sit effectus membrum ecclesiæ: nondū tamen est effectus militie Christianæ, & ideo episcopo tamquam duci exercitus, iper alium exhibetur iam militie Christianæ ascriptum: non enim debet alium ad confirmationem tenere, qui nondū est confirmatus.

AD TERTIVM dicendum, quod (sicut dicitur Colof. 3.) in Christo Iesu non est masculus & foemina, & ideo non differt utrum masculus, vel foemina inveniat aliquem in confirmatione.

A D VNDECIMVM sic proceditur. Vr̄ q̄ non solum episcopus hoc sacramentum conferre possit. Greg. * enim scribens Ianuario episcopo dicit: peruenit ad nos, quosdam scandalizatos fuisse, q̄ presbyteros christmate tangere eos, qui baptizati sunt, prohibuimus, & nos quidem secundum veterem usum nostræ ecclesiæ fecimus: sed si omnino hac de re aliqui contristantur, ubi episcopi desunt, ut presbyteri etiam in frontibus baptizatos christmate tangere debeant, concedimus: sed illud quod pertinet ad necessitatem sacramentorum, nō est propter uitandum scandalum immutandum, ergo uidetur q̄ non sit de necessitate huius sacramenti, quod ab episcopo conferatur.

P̄ 2 Pr̄. Sacramentum baptismi videtur maioris efficaciae, quam sacramentum confirmationis: quia per baptismum fit plena remissio peccatorum, & quantum ad culpam, & quantum ad penam, quod non fit in hoc sacramento: sed simplex sacerdos ex suo officio potest tradere sacramentum baptifici, & in necessitate quilibet etiam non ordinatus potest baptizare. ergo non est de necessitate huius sacramenti, quod ab episcopo conferatur.

P̄ 3 Pr̄. Summa capituli, vbi secundum medicos est locus rationis, s. particularis (que dicitur virtus cogitativa) est nobilior fronte, ubi est locus imaginativæ uirtutis: sed simplex sacerdos potest baptizatos vngere christmate in vertice. ergo multo magis potest eos christmate signare in fronte, quod pertinet ad hoc sacramentum.

SED CONTRA est, qd̄ Euseb. Papa dicit,* Manus impositionis sacramentum magna uenerafione tenendum est, quod ab alijs perfici non potest, nisi si a summis sacerdotibus: nec tempore apostolorum ab aliis, quam ab ipsis apostolis legitur aut scitur peractum esse: nec ab aliis, quam qui eorum locum tenent, umquam perfici, aut fieri debet: nam si aliter præsumptum fuerit, irritum habecatur & vacuū, nec inter ecclesiastica umquam reputabitur sacramenta, est igitur de necessitate huius sacramenti, quod dicitur sacramentum manus impositionis, quod ab episcopo tradatur.

RESPON. Dicendum, quod in quolibet operi ultima consumatio suprema arti, aut uirtuti rescrivatur: sicut preparatio materiæ pertinet ad inferiores artifices, superior autem dat formam: supremus autem est ad quem pertinet unus, qui est finis artificiorum, & epistola, quæ a notario scribuntur, a Domino papa signatur. Fideles autem Christi sunt quoddam diuinum opus (secundū illud 1. ad Cor. 3. Dei adiunctio est) sunt etiam quasi quedam epistolæ, spiritu Dei scripta, sicut dicitur secundæ Corinthio 3. Hoc autem confirmationis sacramentum, est quasi ultima consumatio sacramenti baptismi: ita scilicet quod per baptismum adiudicatur homo in dominum spiritualem, & conscribitur quasi quedam spiritualis epistola: sed per sacramentum confirmationis, quasi dominus adiudicata dedicatur in templū Spiritus sancti, & quasi epistola conscripta signatur signo crucis, & ideo collatio huius facri epis reseruatur, qui obtinent summam potestatem in ecclesiâ: sicut & in primiua ecclesiâ, per impositionem manus apostolorum, quorum vicem gerunt episcopi, plenitudo Spiritus sancti dabatur, ut habeatur

Epist. 30. ad episcopos. & h. a- beatur de ea- fe. dicit. ca- Manus. illus- b. 12. m. 122. u. 122. 122.